

Indhold

Introduktion, <i>Thomas Baldur</i>	5
Kom og se! – tematiske strøtanker <i>Kaj Ove Bollerup og Thomas Baldur</i>	19
Begrænsningens styrke, <i>Bent Bjerring-Nielsen</i>	35
Sammen på afstand – nærvær og tilstedeværelse <i>Niels Peter Gadegård Gubi</i>	47
Digital inkarnation – og nye helligsteder <i>Jesper Fodgaard</i>	55
Coronakrisens betydning for børn og unge i kirken <i>Anne Klitgaard Thompson</i>	67
Kastet ud i det – mission i en coronatid <i>Anne Mie Skak Johanson</i>	77
Kirke i krisetid: – internationale perspektiver fra globalt kirkeliv <i>Jonas Adelin Jørgensen</i>	91
Hvad er sandhed? – tillid og mistillid i en krisetid <i>Johannes Aakjær Steenbuch</i>	103
Én meters afstand, tak! <i>Heidi Frølund Pedersen</i>	115
Magtesløshed, <i>Vibeke Frandsen</i>	125
Krisen høvler overfladebelægninger af <i>Gunni Bjørsted</i>	135
Epilog, <i>Thomas Baldur</i>	147

Introduktion

Af Thomas Baldur

BA i religion og mission fra European Nazarene College, Büsingen, 2001
MA i teologi fra Nazarene Theological College / University of Manchester, 2011

Præst i Vadum Frikirke, Missionsforbundet

Håb

Det bliver godt igen. Sådan stod der på tusindvis af regnbuer, som børn over hele landet begyndte at male og sætte i vinduerne, kort efter regeringen lukkede store dele af det danske samfund ned i marts 2020 for at begrænse spredningen af covid-19. Midt i frygten og uvisheden blev regnbuen tillagt noget af den håbssymbolik, den også har i 1 Mos 9,13. Det bliver godt igen. Det var og er børnene og alle vi andre nødt til at håbe og tro på. Det bliver dog ikke det samme som før. Den 16. marts 2020 skrev amerikanske Kitty O'Meara et digt og postede det på sin internetblog. Det var egentlig blot et udtryk for hendes tanker, længsler og håb i en tid, hvor flere og flere lande begyndte at lukke ned og påbyde selvisolation for at dæmme op for pandemien. Hendes digt viste sig imidlertid at resonere med titusindvis af menneskers længsler og håb overalt på kloden, og det gik lynhurtigt viralt på sociale medier. I min oversættelse lyder digtet således:

*Og folk blev hjemme.
 Og læste bøger og lyttede og hvilede og motionerede
 og skabte kunst og spillede spil
 og lærte nye måder at være til og være stille på.
 Og de lyttede mere intenst.
 Nogle mediterede, nogle bad, nogle dansede.
 Nogle mødte deres skygger.
 Og folk begyndte at tænke anderledes. Og folk heledes.
 Og fordi mennesker ikke levede uvidende, tankeløst og hjerteløst,
 begyndte jorden at heles.
 Og da faren drev over, og folk igen fandt sammen,
 sørgede de over deres tab, traf nye beslutninger,
 drømte nye drømme og skabte nye måder at leve på,
 så jorden kunne helbredes lige så gennemgribende,
 som de selv var blevet det.*

Det bliver godt igen. Det prøvede vi at forsikre os selv og hinanden om i foråret 2020, mens Phillip Faber ledte os i fællessang på TV, og nyhederne berettede om klart vand og delfiner i Venedigs kanaler og historisk ren luft over Beijing og mange andre storbyer. Rigtig meget CO₂-tung trafik til lands, til vands og i luften var bragt til standsning, og i Danmarks fire største byer faldt luftforureningen med 30-40 % inden for de første få uger af nedlukningen. "Måske er der håb!" (Klag 3,29) tænkte mange. Andre (især mennesker, der arbejder i transportsektoren og rejsebranchen) tænkte snarere det stik modsatte. I skrivende stund, godt syv måneder senere, klinger O'Mearas digt måske lidt naivt. Uvidenhed, tankeløshed og hjerteløshed har endnu ikke kapituleret til videnskab, samfundssind og empati, som hun håbede. Ud fra et kristent livssyn er der dog fortsat grund til at tro og håbe på, at det bliver godt igen – om end på nye måder.

Tydning

Der fortælles i Det Gamle Testamente om ”issakaritterne, som var kyndige i at tyde tiderne, så de vidste, hvad Israel havde at gøre” (1 Krøn 12,33). I Det Nye Testamente går Jesus i rette med mennesker, som måske nok ud fra himlens udseende kan forudsige vejret, men ”hvorfor forstår I så ikke at tyde denne tid? Og hvorfor skønner I ikke ud fra jer selv, hvad der er det rette?” spørger han (Luk 12,56b-57). Bidragsyderne til denne bog stiller sig op i en efterhånden lang og voksende række af mennesker, som efter bedste evne prøver at tyde denne pandemitid ud fra et kristent grundsyn og skønne, hvad der er det rette at gøre.

Engelske N.T. Wright var en af de første på banen, da han i maj 2020 udgav *God and the Pandemic*.¹ En pandemi med alle dens tragiske konsekvenser rejser ganske forståeligt spørgsmål om Guds almagt i forhold til lidelse og ondskab, men Wright afviser ethvert forsøg på letkøbte svar og (bort-)forklaringsmodeller. Med det omfattende historiske og bibelske overblik, hele hans forfatterskab bygger på, tager han i stedet læseren med først gennem udvalgte gammeltestamentelige tekster om lidelse og klage og dernæst evangeliernes skildring af, hvordan Guds magt udøves i Jesu empati, selvpofrelse og lidelse. Wright ville ikke være Wright, hvis ikke han dvælede ved Romerbrevet; her navnlig kapitel 8. I vers 19 siger Paulus, at

skabningen venter med længsel på, at Guds børn skal åbenbares,

men straks derefter også

at hele skabningen endnu sukker og vander sig sammen.

Og ikke alene det: også vi, der har Ånden som førstegrøde, sukker selv i forventning om barnekår, vort legemes forløsning.

(vers 22-23)

¹ Tom Wright, *God and the Pandemic – A Christian Reflection on the Coronavirus and Its Aftermath*. SPCK, 2020.

Ikke nok med at skabningen og vi, der bor her, sukker;

Ånden kommer os til hjælp i vor skrøbelighed. For hvordan vi skal bede, og hvad vi skal bede om, ved vi ikke. Men Ånden selv går i forbøn for os med uudsigelige sucke. (vers 26)

Skabningen sukker, mennesker sukker, og Ånden sukker ordløst og solidarisk med. Wrights påmindelse om Jesus, der oprigtigt og empatisk græder ved sin døde vens grav (Joh 11,35), og Helligånden, der istemmer vores ordløse bønner med sine egne ordløse sucke, taler *imod* enhver letkøbt, teologisk skråsikkerhed og *for* at anerkende mysteriet; at Gud er almægtig på måder, der ikke nødvendigvis stemmer overens med vores forestillinger og fatteevne. Wright slutter sin lille bog med ganske jordnært at pege på, hvad vi kan gøre: Bed! Suk! Græd med de grædende! Anerkend, hvad vi under de givne omstændigheder og restriktioner *ikke kan*; og gør så, hvad vi *kan*! Drag så vidt muligt omsorg for dem (nær og fjern), der mangler mad på bordet og tag over hovedet!

Amerikanske Walter Brueggemann udgav i april 2020 *Virus as a Summons to Faith*,² i hvilken han tager læseren med gennem syv korte meditationer over gammeltestamentelige tekster. Jeg er meget enig i den første sætning i bogens forord: "Kun Walter Brueggemann kunne have skrevet denne bog." Få andre (hvis nogen overhovedet) kan som han bygge broer af visdom mellem gammeltestamentelige tekster og de dilemmaer, længsler og frustrationer, mennesker oplever under en pandemi i det 21. århundrede. Brueggemann skriver med en uforlignelig autenticitet, tro og varme. Hans opbyggelige meditationer lader sig vanskeligt referere, men tåler adskillige genlæsninger.

Den nordirske matematiker og videnskabsfilosof John C. Lennox

2 Walter Brueggemann, *Virus as a Summons to Faith – Biblical Reflections in a Time of Loss, Grief, and Anxiety*. Cascade Books, 2020.

udgav i april 2020 *Where Is God in a Coronavirus World?*. Lennox, som også er kristen apologet,³ skriver i bogens introduktion:

*Lad mig invitere dig, kære læser, til at se bogen således: jeg sidder sammen med dig på en café (hvis bare vi kunne!), og du har stillet mig det spørgsmål, som står på bogens forside. Jeg sætter min kaffekop fra mig og prøver at give dig et ærligt svar. Det følgende er, hvad jeg ville prøve at sige for at indgyde trost, støtte og håb.*⁴

Bogen, som klart er den mest polemiske af de her refererede, tager livtag med det klassiske teodicéspørgsmål – det ondes problem: hvordan kan man tro på en god og almægtig Gud i en verden med ondskab, lidelse, sygdom og død? Eller som overskriften lyder for et af Lennox' kapitler: Hvordan kan der være coronavirus, hvis der findes en kærlig Gud?

Herhjemme udkom i efteråret 2020 *Sørgesange fra Ribe* af biskop over Ribe Stift, Elof Westergaard.⁵ Under samfundsnedlukningens første tres dage læste Westergaard *Sørgesangene*, som Klagesangene kaldes i Bibelen 2020, og for hver dag skrev han en kort refleksion over dagens tekst og sine egne dagligdagsoplevelser i lyset heraf. Det er der kommet en fin lille bog ud af, som på den ene side er dejlig ligefrem, personlig og hverdagsnær og på den anden side så ujævn og diffus, som et autentisk udtryk for sådan en proces nødvendigvis må være.

Sådan er det at være på Herrens mark. Udtrykket kan beskrive den forvirring og rådvildhed, mange oplevede, da pandemien ramte verden i foråret 2020 og ændrede dramatisk på vores hverdag. Mennesker såvel i som uden for kirken var med ét på Herrens mark arbejdsmæssigt, uddannelsesmæssigt, økonomisk, socialt, mentalt

3 En apologet er en person, der ad argumentationens vej forsvare troen.

4 John C. Lennox, *Where Is God in a Coronavirus World?* The Good Book, 2020. Side 5. Min oversættelse.

5 Elof Westergaard, *Sørgesange fra Ribe*. Bibelselskabets Forlag, 2020.

og fysisk. Kristne kirker måtte som alle andre sektorer i samfundet tænke og handle hurtigt, ansvarligt og pragmatisk. Denne bog handler ikke om alt det lavpraktiske: afstand, håndsprit, mundbind og streamingudstyr. Den handler om nogle af de dybere overvejelser, der fulgte efter. De indledende, praktiske reaktioner var vigtige, men når lageret af håndsprit og mundbind er købt hjem, og der er sat afstandstape på gulvet foran kirkens toiletter, er der stadig nogle vigtige spørgsmål, der må besvares. Hvad *gør* pandemien ved os? Hvad *gør* frygten ved os? Hvad *gør* social distancering og ensomhed ved os? Hvad betyder begrænsningerne for os? Hvilke nye perspektiver og muligheder vokser frem på Herrens missionsmark?

Det har jeg inviteret en bred kirkelig vifte af personer til at tænke over og skrive om. Kapitlerne i denne bog er skrevet af kvinder og mænd fra folke- og frikirker på landet og i byen. Blandt forfatterne finder du præster fra København, Aarhus og Aalborg såvel som Tyrstrup, Kongerslev og Vadum. Den fælleskirkelige såvel som geografiske mangfoldighed, der kommer til udtryk både i sprog og vægtlægning, er tilsigtet. Vi, Kirken med stort K, konfessioner uagtet, er sammen om at være på Herrens mark, og vi kan med stor fordel lytte til og lære af hinanden. Bogen bærer også bevidst præg af at være skrevet lidt i hast, med begge ben plantet i den igangværende coronakrise – uden bagklogskabens privilegerende lys. Sådan må det være, hvis den skal tjene sit primære formål som inspiration og katalysator for samtaler mellem mennesker; præster, menighedsråd og mindre, kirkelige fællesskaber (smågrupper, bibelstudiegrupper, husmenigheder o.l.). Her på Herrens mark tumler vi alle med at være mennesker og kirke i en pandemitid.

Reframing

”Ved Babylons floder sad vi og græd ...” Sådan begynder Salme 137, hvor israelitter i det babyloniske eksil (6. årh. f.Kr.) giver los for deres følelser af sorg, afmagt og mørke. Salmens sidste vers er muligvis Bibelens mest grusomme. Den salme og situation var udgangs-

punktet, da præst og forfatter Stuart Murray den 18. februar 2020 holdt The Drysdale Lecture på Nazarene Theological College i Manchester.⁶ Han havde næppe forestillet sig, at hans tese om eksil som paradigme for kirkens selvforståelse i en postkristendomskultur få uger senere skulle få forstærket aktualitet af en global pandemi, der sendte verdens befolkning i eksil i egne hjem.

I Danmark nyder kirken stadig en særstatus, i hvert fald på papiret; i Grundloven. Realiteten er dog, at regelmæssige kirkegængere udgør en minoritet i et samfund, hvor majoriteten hælder til andre livstydninger, kulturelle normer og social praksis, der kun i nogen grad er beslægtet med kristne normer og kristen praksis. For nogle er dette forbundet med en oplevelse af tab, sorg og længsel efter ”de gode gamle dage”. Nogle menigheder kan endog føle sig truet på eksistensen på grund af kulturel assimilation og en opvoksende generation, der mere synes at strømme ud af end ind i kirkerne. Det er ikke så nemt, som det var en gang, at være kristen og kirke i et stadig mere sekulært og til tider religionsfjendtligt majoritetssamfund.

På alle disse punkter; minoritetsstatus, tab, sorg og eksistentiel pessimisme ser Murray paralleller til den eksiltilværelse, der affødte Salme 137. Hvis salmens rå, jordnære klage er i mol, synes profeten Jeremias’ brev til eksil-israelitterne (Jer 29) imidlertid at være i dur. I Jeremias’ teologiske nyperspektivering – eller som man siger på nudansk: *reframing* – er det Herren, ikke babylonerne, der har ført dem i eksil. Guds plan for folket handler på langt sigt om lykke, fremtid og håb, men det fordrer, at man lægger ”de gode gamle dage” bag sig og lærer at være konstruktivt til stede i nuet: ”*Stræb efter lykke og fremgang for den by, jeg førte jer bort til, og bed til Herren for den; går det den godt, går det også jer godt*” (Jer 29,7).

Hvad kom der ud af det 70 år lange eksil i Babylon? Ikke så lidt endda. Israel vendte hjem med en mere afklaret monoteisme. Et pulve-

6 <https://youtube/FX11S3GbioE>

riseret tempel nødvendiggjorde en decentralisering af Gudsdyrkelsen. Det hævdes (af nogle), at frøet til synagoge-fænomenet blev sået i eksilet. Det Gamle Testamente fandt for en stor del sin form under eksilet. Når man som minoritet er truet på eksistensen, kan det bevirke en tilbagevenden til og bevidstgørelse om ens rødder og historie. Endelig finder vi i Det Gamle Testamente foruden den grusomme Salme 137 en hel bog med klagesange som et vidnesbyrd om, at det er legitimt at skælde ud på Gud.⁷ Eksilet medførte med andre ord en teologisk reframing (omfortolkning; nyperspektivering – kært barn har mange navne), som fik stor betydning for eftertiden.

Hvad kan kristne kirkeligt set lære af at være i coronaeksil sammen med resten af samfundet? Forhåbentlig ikke så lidt endda – men hvis kirken kun formår at reagere pragmatisk og strategisk, har vi ikke lært nok. Svaret kan ikke kun være onlinegudstjenester under nedlukning og derefter en ansvarlig genåbning af kirkebygninger for i øvrigt at vende tilbage til business as usual. Graden af kirkens reelle læring ses på dens evne til teologisk reframing; hvad kalder Gud os som kirke til at opdage, bemærke og vægtlægge *nu og her*? Det er i virkeligheden enhver kirkelig generations ansvar at stille sig selv det spørgsmål; pandemien har blot yderligere aktualiseret det ansvar.

Vi lever i en tid, der vil få fyldig omtale i fremtidige historiebøger. Det gjorde B.S. Ingemann også, da han den 8. september 1850 udgav salmen *Dejlig er jorden*. Det var mindre end to måneder efter et af Danmarkshistoriens største slag; mod Preussen på Isted Hede. I en sang på en tysk(!) melodi bedyrer Ingemann, at mennesker skal fryde sig, for en Frelser er født os, som bringer fred over jorden. Den salme står stærkt den dag i dag, fordi det var og er fremragende teologisk reframing af et aktuelt, folkeligt traume – og så endda på en af fjendens melodier. Vil vi om hundrede år stadig synge salmer

⁷ Denne dimension går desværre tabt i Bibelen 2020, hvor Klagesangene kaldes Sørgesangene. Man kan klage *til* nogen; man kan ikke sørge til nogen. En vigtig grundidé i Klagesangene er imidlertid netop at rette sin klage til Gud.

og lovsange, der vedbliver at stå stærkt, fordi de formåede at reframe det nationale traume, det var, at en pandemi tvang os alle til social distancering? Formår kirken at tyde og nyfortolke den nuværende situation og forsikre mennesker om, at Gud på langt sigt har planer om lykke, fremtid og håb for os? I denne bog forsøger vi at tage nogle skridt i den retning.

Samtaleoplæg

I en tale til FN's generalforsamling i januar 2020 brugte generalsekretær António Guterres et bemærkelsesværdigt ordvalg, da han identificerede "fire ryttere", som truer menneskehedens fælles fremtid: globale geostrategiske spændinger, klimakrise, voksende global mistillid og internettets skyggesider. I sin åbningstale ved den 75. generalforsamling den 22. september 2020 tilføjede han covid-19 som en "femte rytter".⁸ Jeg nævner Guterres' tale her på grund af hans bemærkelsesværdige bibelske reframing, der er en reference til de fire ryttere, der omtales i Åb 6,1-8. Hans tale har i den grad også apokalyptisk alvor. Her finder man ikke meget af O'Mearas poetiske håb om, at jorden er ved at heles. "Covid-19 har blotlagt verdens skrøbeligheder," siger Guterres. Det lyder næsten som overskriften for denne bogs sidste kapitel, hvor Gunni Bjørsted – dog med et markant mere håbefuldt fortegn – peger på, at krisen hører overfladebelægninger af, så selve håbet bliver synligt. Det kristne håb er så sandelig, at jorden er ved at heles; at skaberværket bliver genoprettet; at der bliver en ny himmel og en ny jord, hvor retfærdighed bor. Det håb hviler hverken på poetisk ønsketænkning eller politisk handlekraft, men først og fremmest på Guds løfte og kærlige trofasthed.

Det er inden for den forståelsesramme, Bent Bjerring-Nielsen kan pege på begrænsninger, ikke blot som trælse foranstaltninger, der dæmper op for smittefare, men som noget gudgivent, der siden

8 <https://www.un.org/sg/en/content/sg/speeches/2020-09-22/address-the-opening-of-the-general-debate-of-the-75th-session-of-the-general-assembly>

verdens skabelse har virket befordrende for menneskelig kreativitet. Ved folketingets åbningsgudstjeneste den 6. oktober 2020 prædikede Eva-Maria Schultz netop om grænser; både om grænserne for, hvad den enkelte kan eller skal stå model til, og om de grænser, coronavirussen sætter for individets selvbestemmelse og bevægelsesfrihed.⁹ Bjerring-Nielsen går et skridt videre og inviterer os til at favne grænser i et skabelsesteologisk perspektiv. Vi er skabt til at forløse vores kreativitet inden for begrænsninger.

Den 29. april 2020 konstaterede Kristeligt Dagblad, at interessen for skærmgudstjenester var støt faldende.¹⁰ Ikke desto mindre introducerer Jesper Fodgaard begrebet digital inkarnation og peger på onlinegudstjenestens potentiale som digitalt helligsted, hvor mennesker til deres egen overraskelse kan møde Gud. Hans erfaring og argumentation gør indtryk. Heroverfor minder Niels Peter Gubi om, at de digitale træer ikke vokser ind i himmelen, og at det fysiske gudstjenestenærvær kan noget, digitaliseringens nuller og ettaller aldrig fuldt ud kan erstatte. De to kapitler komplimenterer snarere end modsiger hinanden.

Børn og unges rolle og adfærd under coronakrisen har været et tilbagevendende emne i den offentlige debat, men hvor var deres kirke, da samfundet lukkede ned? Ifølge Anne Klitgaard Thompson er krisen en anledning til at nytænke børn og unges plads i kirken, og hun opstiller to udfordringer. (1) Dels udstillede nedlukningens onlinegudstjenester, at det er tid til at gøre op med idéen om gudstjeneste som et voksenfænomen, børn ikke er en integreret del af. (2) Dels er en situation med hjemmearbejde, hjemmeskole og *hjemmekirke* en påmindelse om og anledning til at genopdage familien som det helt centrale omdrejningspunkt for børn og unges trosdannelse. Det sidste forudsætter, at kirken prioriterer at hjælpe forældre med de nødvendige redskaber, færdigheder og opmuntring hertil.

⁹ <https://k.dk/s/lkZ6>

¹⁰ <https://k.dk/s/leAb>

Coronakrisen betød på mange måder, at døre blev lukket, og planer gik i vasken. Anne Mie Skak Johanson opmuntrer os til at smække vinduerne op og se de missionale muligheder, der viser sig midt i alt det umulige. Hun peger på tre aspekter ved forlignelsens tjeneste, som coronarestriktioner aktualiserer snarere end begrænser: bøn, offentlighedsteologi og det at græde med de grædende.

I Danmark og flere andre lande har et af de politiske virkemidler været at lukke landegrænserne. Jonas Adelin Jørgensen minder os dog om vigtigheden af ikke at lukke vores mentale grænser til omverdenen. Et ensidigt nationalt fokus er forståelig nok fristende i en krisetid, men kirken må og skal også løfte blikket mod de egne af verden, hvor krisen har langt mere vidtrækkende menneskelige omkostninger end her i Danmark; dels for at lære af, hvordan vores globale trossøskende navigerer i krisen, og dels for at løfte vores offentlighedsteologiske røst til fordel for verdens fattige og udsatte.

”Når mennesker føler sig magtesløse, begynder de at konspirere” lød en overskrift i Kristeligt Dagblad den 2. oktober 2020.¹¹ Det er desværre kun alt for sandt. Konspirationsteorier er ikke noget nyt, men den globale pandemi har haft en voldsomt eskalerende effekt på, hvad der udbredes af mere eller mindre absurde forestillinger, ikke mindst på sociale medier. Johannes Aakjær Steenbuch viser, hvorfor det ikke kun er et harmløst spørgsmål om meningsforskelle. Den kristne tro, håb og kærlighed er en nødvendig og profetisk modsigelse af den dæmoniske mistillid, som er konspirationsteoriernes inderste væsen.

Dernæst anviser Vibeke Frandsen en langt bedre vej gennem det kontroltab og den magtesløshed, alle i en eller anden grad har oplevet i forbindelse med pandemien. Det er anerkendt visdom på tværs af evangelier og epistler, at Guds magt udøves i magtesløshed. Vi kan lære uendelig meget af Jesu måde at være menneske på, men

¹¹ <https://k.dk/s/lkOF>

netop i en tid som denne er erkendelsen af magtesløshedens styrke noget af det mest kristelige og derfor vigtige at blive mindet om.

Gennem måneder har vi alle måttet vænne os til at lægge og holde fysisk afstand til hinanden. Heidi Frølund tager livtag med den dynamik, det skaber imellem os, når afstand og mundbind og implicit frygt for smitterisiko er den nye sociale norm alle vegne. Der føjes nærmest spot til skade, når mennesker begynder at udskamme hinanden og bebrejde dem, der smittes, for ikke at have passet godt nok på. Der er i sandhed, som Frølund hævder, brug for moderne samaritanere, og for at kirken skaber nye og kreative måder at bringe mennesker sammen trods fysisk afstand.

Allerførst indleder Kaj Ove Bollerup og jeg selv den samtale, som denne bog er et udtryk for. Vores indledende og bevidst ufærdige tematiske overvejelser rejser forhåbentlig flere spørgsmål, end vi besvarer. Det er helt efter bogens hensigt, der netop er at være inspiration til og katalysator for, hvad vi – alle bogens medforfattere – opfatter som vigtige kirkelige samtaler her og nu. Der skal netop gerne være noget at tale videre om.

Fodboldfans har i den grad også fået noget at tale om i 2020. Det ved jeg fra min søn, som går langt mere op i fodbold, end jeg gør. Eftersom han og jeg i sagens natur har tilbragt meget tid sammen i årets løb, har jeg hørt en del om resultaterne fra de enorme stadioner med de gabende tomme tribuner. Selv jeg må indrømme, at hans top-5 over mest bemærkelsesværdige resultater i år i sandhed er tankevækkende:

1. Barcelona – Bayern München: 2-8 (kvartfinale i Champions League den 14. august 2020)
2. Aston Villa – Liverpool: 7-2 (kamp i den engelske Premier League den 4. oktober 2020)
3. Venlo – Ajax: 0-13 (kamp i den hollandske Æresdivision 24. oktober 2020)
4. Manchester United – Tottenham: 1-6 (kamp i den engelske Premier League den 4. oktober 2020)

5. Bayern München – Schalke 04: 8-0 (kamp i den tyske Bundesliga den 18. september 2020)

Måske skal man være fodboldfan for at kunne påskønne, *hvor* usædvanligt det er, at så stærke hold taber med så store cifre. Trænere og spillere hævder rutinemæssigt, at manglen på publikum ikke kan forklare de højst usædvanlige resultater. Ikke desto mindre er alle disse kampe spillet i larmende tavshed uden det berusende brus fra titusindvis af fans på tribunerne. Nogle hold mangler måske opbakningen fra egne fans; andre hold nyder godt af den manglende intimidering fra modstandernes fans. Under alle omstændigheder har corona radikalt forandret atmosfæren på alverdens fodboldstadioner. Jeg er ikke kvalificeret til at foretage en dybere sportslig analyse. Jeg er blot fascineret af dette finurlige fodboldfænomen. Pandemien påvirker vores hverdag på utallige måder. Larmende tavshed og tomme bænkerækker betyder noget på fodboldstadioner såvel som i kirker.

For nogle vil denne bog inspirere til samtaler om tro, teologi, mission, magtesløshed, kirke og konspirationsteorier. Andre vil måske foretrække at tale om fodbold. Hvor end samtalen bliver passioneret, er det en god ide at tage mundbind på.

Mundbindsbøn

*Gud, min Skaber,
jeg gør mig nu klar til at gå ud i verden.
Hjælp mig til at se det sakramentale
i at bære dette mundbind.
Lad det være "et ydre tegn
på en indre nåde" –
en håndgribelig og synlig måde at vise,
at jeg elsker min næste
som mig selv.*

*Kristus,
da mine læber nu er tildækket,
så afdæk mit hjerte,
så mennesker ser mit smil
i mine øjenkroge.
Da min stemme nu er utydelig,
så hjælp mig til at tale tydeligt
ikke kun med mine ord,
men med min adfærd.*

*Helligånd,
lad elastikken, som rører mine ører,
minde mig om at lytte omhyggeligt
og omsorgsfuldt
til alle, jeg møder.
Lad dette simple klæde
være skjold og banner,
og lad hvert åndedrag, det afskærmer,
være fyldt med din kærlighed.*

*Således beder jeg
i dit navn og i din kærlighed.*

*Det høre og bønføre du, Gud!
Amen.¹²*

¹² Bøn af Richard Bott (<https://www.facebook.com/ModeratorRichardBott/posts/3443694935674496>). Min oversættelse.

Kom og se!

– tematiske strøtanker

*Af Kaj Ove Bollerup (foto)
og Thomas Baldur*

Kaj Ove Bollerup, BA i Bible & Theology
fra European Nazarene Bible College
MA i Aspects of Biblical Interpretation
fra London Bible College

Præst i Greve Frikirke, Nazaræerens Kirke

*I begyndelsen skabte Gud himlen og jorden.
Jorden var dengang tomhed og øde,
der var mørke over urdybet,
og Guds ånd svævede over vandene. (1 Mos 1,1-2)*

De første ord i Bibelen er blandt verdenslitteraturens mest kendte begyndelsesudsagn; mindst på niveau med Melvilles ”Kald mig Ismael”¹ eller Tolkiens ”I et hul i jorden boede der en hobbit”², men mere end det peger Bibelen fra første færd i en retning; fra kaos mod orden. Fra mørke til lys. Fra tomhed til *noget*.

I foråret 2020 blev et asiatisk fænomen på rekordtid et globalt fænomen; en regional epidemi blev til en pandemi, og hvis der var noget, vi kunne kalde en verdensorden, så blev den godt og grundigt udfordret. Hvor er vi på vej hen nu? Mod kaos eller mod en ny form

1 Herman Melville, *Moby Dick*. Lindhardt og Ringhof, 2018.

2 J.R.R. Tolkien, *Hobitten*. Gyldendal, 1989.